

Klimaatplannen: van denken naar doen

Een inspirerende staalkaart van duurzaam beleid in Limburg DEEL 2

Voorwoord



Dat elke Limburgse gemeente in 2011 het Burgemeestersconvenant ondertekende, was een mijlpaal in de strijd tegen de klimaatverandering.

In de publicatie 'Klimaatplannen: van denken naar doen – inspiratiegids voor gemeenten' bundelden we in november 2016 al heel wat inspirerende voorbeelden van gemeentelijke projecten die bijdragen tot het behalen van de doelstelling van het convenant: 20 % minder CO₂ tegen 2020.

Intussen lanceerde Europa een nieuwe, uitgebreidere versie van het Burgemeestersconvenant, naar analogie met de nieuwe Europese klimaatdoelstellingen. Op dinsdag 13 maart 2018 ondertekenden 42 van de 44 Limburgse gemeenten dit nieuwe Burgemeestersconvenant, een bijna unaniem Limburgs engagement voor 2030.

Deze nieuwe publicatie vormt een handleiding voor gemeenten die nog meer willen doen voor het klimaat, met zeer diverse voorbeelden van efficiënte projecten en maatregelen. Door kennis en ervaring uit te wisselen, kunnen we elkaar als bestuur versterken. Het warm water moet niet altijd opnieuw uitgevonden worden. Bovendien blijkt dat onze gemeentebesturen er zich van bewust zijn dat eenmalige projecten en losse inspanningen niet volstaan. Ze kiezen steeds vaker resoluut voor een geïntegreerde aanpak en een slim, doorgevoerd klimaatbeleid. Enkel zo kunnen we de klimaatverandering afremmen en ons optimaal aanpassen aan de uitdagingen van de toekomst.

Veel lees- en werkgenot!

Ludwig Vandenhove

gedeputeerde voor Leefmilieu, Natuur en Duurzaam Beleid

De toekomstscenario's van klimaatdeskundigen voorspellen dat we rekening moeten houden met extra water en toenemende erosie, onder meer bij hevige regenval. Daarom is het belangrijk om water voldoende ruimte te geven in de valleien en te zorgen voor buffers om de overlast voor bewoners te beperken. Met een overkoepelend plan voor een aangepast land- en waterbeheer kan je het probleem grondig aanpakken, met focus op bovenstroomse gebieden.

Gingelom

Erosiebestrijding en waterbeheersing

De gemeente Gingelom strijdt al enkele decennia tegen water- en modderoverlast. Nadat het gemeentebestuur al enkele ingrepen uitvoerde en samenwerkingen aanging, maakte het een waterbeleids- en erosiebestrijdingsplan op. Naast vele kleine ingrepen, realiseerde Gingelom enkele grote projecten, zoals de aanleg van twee erosiedammen in deelgemeente Mielen-Boven-Aalst.

In Mielen-Boven-Aalst zijn meerdere knelpunten opgenomen in het erosiebestrijdingsplan, onder meer na een overstroming in 2014 van de kleine erosiebuffer. Aangezien de toen genomen maatregelen niet volstonden, werden vanaf 2017 bijkomende maatregelen gerealiseerd om toekomstige wateroverlast tegen te gaan. Zo legde de gemeente 2 L-vormige erosiedammen in cascade aan in een zijweg van de Borlostraat. Samen kunnen deze dammen 5.400 m³ water bufferen uit een toestroomgebied van zo'n 100 hectare.

Deze buffer voorkomt toekomstige water- en modderoverlast in Mielen-Boven-Aalst, zorgt voor minder bevulling van de waterloop met sediment en resten van bestrijdingsmiddelen, verkleint de schade aan waterzuiveringsinstallaties en gaat het dichtslibben van wachtbekkens, waterlopen en rioleringen tegen. Een kosten-batenanalyse toont aan dat elke euro voor erosiebestrijding dubbel en dik wordt terugverdiend.





Het waterbeleids- en erosiebestrijdingsplan van de gemeente Gingelom voorzag onder meer in de aanleg van 150 ha grasbufferstroken, 100 aarden damconstructies en 2 wachtbekkens die elk 30.000 m³ water kunnen bufferen. In ruilverkavelingsgebieden legde men kleinere wacht- en bezinkingsbekkens, opvanggrachten en bijkomende afwateringsbuizen aan. Dit past binnen een meer brongerichte aanpak. De werken bewezen reeds hun nut, maar losten niet alle problemen op. Die worden bij voorkeur zo hoog mogelijk stroomopwaarts aangepakt. Het vermijden van water- en modderoverlast vormt dan wel de concrete aanleiding voor al die realisaties, maar de strijd voor schoon water in een evenwichtig systeem is het ultieme doel van het beleid.

Om de water- en modderproblematiek grensoverschrijdend, gecoördineerd en brongericht aan te pakken, ging Gingelom eerder al een samenwerking aan met Sint-Truiden, Nieuwerkerken, Geetbets, Herk-de-Stad en de Watering van Sint-Truiden. In 2009 volgde de oprichting van het Provinciaal Steunpunt Land & Water.

Betrokkenen	Gemeente Gingelom, Provinciaal Steunpunt Land en Water, Watering van Sint-Truiden, Provincie Limburg, Vlaamse overheid.
Sterke punten	• Fauna en flora profiteren mee van de open waterberging. • De grond van de uitgegraven erosiepoelen werd gebruikt voor de aanleg van de damconstructies, waardoor geen grond moest worden aan- of afgevoerd. • Deze ingrepen vergen weinig onderhoud. • Dankzij de zachte hellingen kunnen dieren gemakkelijk in en uit de poel.
Tips	• Vele kleine ingrepen zijn duurzamer dan enkele grootschalige projecten. • Richt je vooral op het bovenstroomse gebied.
Contact	Dirk Schalenborgh, gemeente Gingelom, dirk.schalenborgh@gingelom.be, T 011 88 04 79 Watering van Sint-Truiden en Provinciaal Steunpunt Land & Water, info@land-en-water.be, T 011 86 36 62
Timing	In 2017 werden (nieuwe) bijkomende maatregelen genomen om wateroverlast tegen te gaan.
Thema's	Aanpassing aan veranderende weersomstandigheden.

Provinciaal Steunpunt Land & Water

Maatregelen die in het erosiebesluit kaderen, komen in aanmerking voor subsidies, waarbij de Vlaamse overheid 75% voor haar rekening neemt en de provincie 15%. Denk hierbij aan de aanleg van grasstroken, grasbanen en damconstructies van aarde, stro of gehakseld hout. Dit erosiebesluit geldt ook voor erosiemaatregelen op landbouwgrond. Voor de uitvoering van de werken kan je ondersteuning krijgen van het Provinciaal Steunpunt Land & Water, een nauwe samenwerking tussen de provincie en de watering van Sint-Truiden. Het steunpunt fungeert als aanspreekpunt voor gemeenten en particulieren.



